

บทที่ 3

รูปแบบและขั้นตอนในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชน ก่อนฟ้องคดีในต่างประเทศ

รูปแบบและขั้นตอนในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชนก่อนฟ้องคดีในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศแคนาดา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศนิวซีแลนด์ ต่างมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นและได้ผลเป็นอย่างดีดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.1 ประเทศแคนาดา

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศแคนาดามีรากฐานจากวัฒนธรรมของชนพื้นเมือง (Aboriginal culture)³⁵ ความศรัทธาของชุมชน และหน่วยงานที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ ที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ทั่วประเทศแคนาดากับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ในคดีอาญาเล็กน้อยหรือรุนแรงในทุกขั้นตอนทั้งก่อนและหลังชั้นศาล ในช่วงปี ค.ศ. 1990 The National Associations Active in Criminal Justice ซึ่งเป็นองค์กรที่รวมหน่วยงานด้านอาญาภาครัฐและเอกชนจำนวน 20 แห่งได้จัดทำข้อมูลเอกสารที่ส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของสังคมต่อการพัฒนาระบบยุติธรรมทางอาญาที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม³⁶

โครงการแก้ปัญหาาระหว่างผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย (Victim Offender Resolutions Programme- VORP) เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศแคนาดาเมื่อปี ค.ศ. 1974 ที่เมือง Kitchener รัฐ

³⁵ เป็น Aboriginal Justice Process โดยศึกษาจากวิธีการลงโทษของ First nations ที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดและชุมชน และการนำเสนอโดยนักโทษที่เป็นคนพื้นเมือง (Aboriginal men and women in prison) โดยกระบวนการจะประกอบด้วยผู้อาวุโสของชุมชน ผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย ครอบครัว และชุมชนนั่งล้อมวงกันเพื่อช่วยเหลือเยียวยาแก่ทุกฝ่าย โปรดดู “*Rethinking Access to Criminal Justice in Canada: a Critical Review of Needs, Responses and Restorative Justice Initiatives*”, Department of Justice Canada, Retrieved 25 January 2014, from http://www.kustice.gc.ca/eng/pi/rs/rep-rap/2003/rr03_2/p/22.html

³⁶ From “*Restorative Justice: Directions and Principles- Developments in Canada*” (p.i,2.), by Robert B.Cormier, Copyright 2002 by Public Works and Government Services Canada.

Ontario³⁷ ซึ่งเป็นการพบเผชิญหน้าระหว่างผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด และชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่สามารถปรับใช้ได้ตลอดกระบวนการและช่วยแก้ปัญหาที่เน้นการไกล่เกลี่ยประนีประนอมมากกว่าการปรับหรือการลงโทษ³⁸ และในปีเดียวกัน The Church Council on Justice and Corrections ที่เป็นการรวมตัวกันของโบสถ์ 11 แห่ง ได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปใช้ The Mennonite Central Committee ก็ได้แนะนำโครงการประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิด (Victim Offender Mediation) ไปใช้ในศาลด้วย³⁹ นอกจากนี้ The Royal Canadian Mounted Police (RCMP) ได้ใช้โครงการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing-FGC) ในคดีอาญาที่ไม่รุนแรงที่เกิดจากการกระทำ ความผิดของเยาวชนที่เรียกว่า “Community Justice Forums”⁴⁰

3.1.1 ขั้นตอนในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชนขึ้นก่อนฟ้อง

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีบทบาทสำคัญในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นมาตรการทางเลือกก่อนที่จะดำเนินคดีผู้กระทำผิด⁴¹ หรือหลังจากที่ฟ้องร้องแล้วเพื่อชะลอการดำเนินคดีโดยการนำมาตรการทางเลือกมาใช้กับผู้กระทำผิดเมื่อทุกฝ่ายตกลงยินยอมใช้มาตรการดังกล่าวหรือในขั้นตอนเกี่ยวกับการพิพากษาลงโทษ ผู้พิพากษาอาจจะใช้โครงการประชุมเพื่อลงโทษ (Circle Sentencing) ในการกำหนดโทษที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงปัจจัยการลงโทษ หลักในการลงโทษและมาตรการลงโทษอย่างอื่นที่ไม่ใช่โทษจำคุก ตามมาตร 718(2)(e)(f) Part XXII ของ The Canadian Criminal Code 1996 โดยเฉพาะในกรณีที่ดินพื้นเมือง (Canada’s Aboriginal People) ได้กระทำผิดรุนแรง ศาลสูงของแคนาดาได้รับรองแนวปฏิบัติตามโครงการประชุมเพื่อลงโทษ (Circle Sentencing) มาใช้กับคนกลุ่มนี้ด้วย⁴²

³⁷ From “Restorative Justice Programs and Services in Criminal Matters: Summary of Consultations” (p. 9), by Sara Johnson, Copyright 2003 by Canadian Centre for Justice Statistics.

³⁸ From “Restorative Justice: an Evaluation of The Restorative Resolutions Project”, by James Bonta, Suzanne Wallace-Capretta and Jeenifer Rooney, October 1998, Solicitor General Canada, Retrieved 18 January 2014, from <http://www-ps-sp.ca/publications/corrections/1998/ob.e.asp>.

³⁹ From “Restorative Justice: Directions and Principles- Developments in Canada” (p.3.), by Robert B. Cormier, 2002, Public Works and Government Services Canada.

⁴⁰ From “An International Review of Restorative Justice” (pp.65-66.), by David Mier, Crime Reduction Research Series Paper 10, (Home Office, February 2001)

⁴¹ มาตรา 717 ของ The Criminal Code 1985 และมาตรา 4 ของ The Young Offenders Act 1984.

⁴² R v Gladue, [1999] 1 S.C.R. 688.

ในคดีที่เป็นการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน มาตรา 2 และมาตรา 4 ของ The Young Offender Act (1985) รวมถึงมาตรา 5 ของ The Youth Criminal Justice Act 2003 ได้บัญญัติให้ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นมาตรการทางเลือกแทนกระบวนการทางศาล ทั้งนี้ โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศแคนาดาสามารถใช้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญา โดยจะต้องสร้างความเข้าใจและทำให้ทุกฝ่ายยอมรับที่จะร่วมโครงการ และผู้เข้าร่วมโครงการจะขอถอนตัวไม่เข้าร่วมโครงการในขั้นตอนใดก็ได้⁴³

นอกจากนี้ ยังมีการใช้โครงการประชุมเยาวชน (Youth conference program) ภายใต้อำนาจของพิธีสาร The Canadian Nova Scotia Restorative Justice (NSRJ) Restorative Justice Protocol เพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนตามหลัก “การยอมรับในความรับผิดชอบ (Acceptance of Responsibility)” ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรา 717 (1) ของ The Canadian Criminal Code 1985 มาตรา 10(1) ของ The Youth Criminal Justice Act 2002 และมาตรา 10 ของ Nova Scotia Youth Justice Act 2001⁴⁴

ส่วนคดีความรุนแรงในครอบครัวประเทศแคนาดาได้นำการประชุมเสวนา (Restorative dialogue sessions) เป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ใช้กับคดีดังกล่าว ซึ่งใช้เวลาค่อนข้างนานและใช้ทรัพยากรจำนวนมาก⁴⁵ รวมถึงโครงการประชุมกลุ่มครอบครัวแบบ Family Group Decision Making Project (FGDMP) หรือ Family Group Conferencing (FGD) ที่ใช้กับคดีความผิดเด็กและความรุนแรงในครอบครัวประกอบด้วยกลุ่มคนจากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน กลุ่มสตรี และตัวแทนชุมชนพื้นที่ ที่ใช้เวลาในการวางแผนและเตรียมงานนานกว่า 4 สัปดาห์ และใช้เวลาในการดำเนินโครงการประมาณ 4-8 ชั่วโมง หรืออาจถึง 3 วัน มีการติดตามผลโดยการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ 1-2 ปี ผลที่ได้สามารถลดอัตราการกระทำต่อเด็กและความรุนแรงในครอบครัว แต่ในเวลาต่อมาโครงการดังกล่าวถูกยกเลิกไปเพราะค่าใช้จ่ายสูง⁴⁶

⁴³ Canadian Centre for Justice Statistics. (Pp.64-65.), Op.cit.

⁴⁴ From “Restorative Justice and Due Process Protections” (pp.4-5), by Tony Foley, Retrieved 19 January 2014, from http://www.varj.asn.au/pdf/08_FoleyT_RJandDueProcessProtections.pdf, 14 May 2008.

⁴⁵ เป็นกระบวนการที่ใช้ในเมือง Edmonton ตั้งแต่ปี 1998 From “Restorative Justice, Domestic Violence and Family Violence”, *Australia Domestic & Family Violence Clearinghouse*, Issues paper 9, 2004, p.9, by Julie Stubbs.

⁴⁶ Ibid.

ในคดีอาญาเกี่ยวกับการกระทำผิดต่อผู้สูงอายุ Ontario Trillium Foundation ได้สนับสนุนงบประมาณในการออกแบบวิธีการส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับคดีดังกล่าวเริ่มบังคับใช้ในแถบตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐ Ontario ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 โดยจัดตั้งคณะกรรมการ The Waterloo Region Committee on Elder Abuse และมี The Senior's Advisory Council ทำหน้าที่ทบทวนและให้การสนับสนุน โดย Facilitator เป็นผู้ดำเนินกระบวนการทั้งก่อนและหลังกระบวนการมีการติดตามผล และดำเนินการแตกต่างตามข้อเท็จจริงของแต่ละคดี ที่ผ่านมามีเพียง 8 คดี ใน 24 คดีที่สร้างความไม่พึงพอใจและกลับไปใช้กระบวนการยุติธรรมทางปกติ⁴⁷

ในการดำเนินการตาม โครงการทั้งการประชุม การประชุมล้อมวง หรือการประชุมประนีประนอมระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย จะต้องเป็นการเข้าร่วมโครงการโดยสมัครใจ มีข้อตกลงที่ชัดเจนร่วมกัน สามารถถอนตัวจากโครงการในขั้นตอนใดก็ได้ มีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือทางกฎหมายในทุกขั้นตอน ต้องสร้างความมั่นใจและปลอดภัยแก่ทุกฝ่าย ผลการดำเนินโครงการจะนำไปใช้เป็นพยานในชั้นศาลไม่ได้ และจะต้องมีการประเมินผลโครงการสม่ำเสมอ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามระบบและบรรลุวัตถุประสงค์⁴⁸

3.1.2 รูปแบบในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชนก่อนฟ้อง

ปี ค.ศ. 2003 กระทรวงยุติธรรมของประเทศแคนาดาได้จัดทำแนวทาง Restorative Justice Programs Guidelines และเผยแพร่ทางออนไลน์ ในหัวข้อ Values and Principles of Restorative Justice in Criminal Matters และ The Conflict Resolution Network เพื่อส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาและกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดหลายแนวทาง เนื่องจากแต่ละรัฐแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันสามารถเลือกปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม และยังสามารถกำหนดคุณสมบัติของผู้ดำเนินโครงการหรือผู้ประสานงาน โครงการหรือผู้ประสานงานโครงการที่จะต้องผ่านการฝึกอบรมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ต้องเรียนรู้การเตรียมโครงการประชุมที่ดี เช่น สถานประชุม การอำนวยความสะดวก การบันทึกการประชุม⁴⁹ และการ

⁴⁷ From *Restorative Justice: "a Healing Approach to Elder Abuse"*, by Arlene Groh, Retrieved 5 January 2014, from <http://www.sfu.ca/cfrj/fulltext/groh.pdf>.

⁴⁸ From *Value and Principles of Restorative Justice in Criminal Matters, Serving Canadians*, Department of Justice Canada, Retrieved 25 January 2014, from http://www.iirp.org/pdf/RJV_Alues-DOJCan.pdf.

⁴⁹ ข้อมูลจากรายงานการประชุมจะเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอแหล่งทุนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณด้วย.

ประเมินผลโครงการ⁵⁰ สำหรับการให้ความรู้ การฝึกอบรม และการทำวิจัย เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามรัฐต่างๆ นั้นมีหน่วยงานเฉพาะทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ เช่น The Centre for Restorative Justice แห่ง School of Criminology, Arts and Social Science ของ The Simon Fraser University ซึ่งได้รับงบประมาณจาก The Correctional Service of Canada จะเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าว⁵¹ British Columbia for Community Living (BCACL) ได้จัดทำคู่มือ Restorative Justice and People with Development Disabilities สำหรับผู้ประสานดำเนินโครงการ (Restorative Justice Facilitators) ได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ

ประเทศแคนาดาได้นำโครงการประชุม Wagga Wagga ของประเทศออสเตรเลียมาใช้กับคนพื้นเมืองในแคนาดา (Canada First Nation People) ด้วย⁵² แต่เนื่องจากประเทศแคนาดาเป็นประเทศที่ประกอบด้วยหลายมลรัฐ แต่ละมลรัฐใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แตกต่างกันไป เช่น

รัฐ Manitoba มีโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ศาลสามารถใช้เป็นทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่แทนการจำคุกได้ ผู้เสียหายจะได้พบกับผู้กระทำผิดเพื่อรับคำขอโทษ รับค่าเสียหาย ช่วยผู้กระทำผิดหาวิธีการกำจัดความโกรธ ฝึกทักษะการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น หรือรักษาอาการติดยา โดย The John Howard Society ของรัฐ Manitoba เป็นผู้ดำเนินการและเป็นแหล่งทุนสำคัญ ส่วนที่เมือง Hollow Water มีโครงการ Community holistic Circle Healing Programme ที่ใช้กับคดีความผิดทางเพศและในคดีความรุนแรงในครอบครัวของชุมชนพื้นเมือง Aboriginal People ซึ่งผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย และชุมชนจะได้พบกันโทษของผู้กระทำผิดคือการกล่าวคำขอโทษผู้เสียหายและคนในชุมชน รวมถึงมีการลงนามในสัญญาในการปรับปรุงพฤติกรรมในอนาคต⁵³

รัฐ Alberta มีโครงการการประชุมของชุมชน (Community Conferencing Programme) ที่เยาวชนผู้กระทำผิดจะไม่ถูกดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมแต่จะมีบุคคลากรที่ผ่านการ

⁵⁰ Canadian Centre for Justice Statistics. (pp. 11,68-69.), Op.cit.

⁵¹ From *The Centre for Restorative Justice*, by School of Criminology, Arts and Social Science, The Simon Fraser University, Retrieved 5 January 2014, available in <http://www.sfu.ca/crj/index.html>.

⁵² จาก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: จากทฤษฎีสู่ทางปฏิบัติในนานาชาติ, เอกสารจัดทำขึ้นเนื่องในโอกาสวาระครบรอบ 300 ปี ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอดินบะระ สหราชอาณาจักร, (น. 27), โดย ฌ็วสา นัทรไพฑูรย์, 2550.

⁵³ *An International Review of Restorative Justice*, (p. 66.), Op.cit.

ฝึกอบรมช่วยไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทและมีทักษะการสื่อสารเป็นอย่างดีช่วยโน้มน้าวให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดได้แสดงความรู้สึกในสิ่งที่เกิดขึ้น หาข้อสรุปเพื่อชดเชยและเยียวยาผลจากการกระทำความผิดนั้น และจะกำหนดโทษโดยการกล่าวคำขอโทษรวมถึงการลงนามในสัญญาที่กำหนดกิจกรรมต่างๆที่เป็นการช่วยเหลือชุมชนและผู้เสียหาย⁵⁴ ซึ่งจะมีหลายฝ่ายเกี่ยวข้องกับโครงการประชุม ตั้งแต่ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ครอบครัว เจ้าหน้าที่ตำรวจ และองค์กรต่างๆในชุมชน ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน⁵⁵ นอกจากนี้ยังมีโครงการประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด (Victim Offender Mediation) โดย The Mediation and Restorative Justice Centre เป็นการประชุมเสวนาคดีการกระทำผิดเด็กและความรุนแรงในครอบครัวตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 ซึ่งค่อนข้างใช้เวลาในการเตรียมการประชุม การประชุมมักจัดขึ้นมากกว่า 1 ครั้ง (5-7 ครั้งโดยเฉลี่ย) และความสามารถของผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการดำเนินโครงการในช่วงประชุมเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจและเสียสละผ่านการฝึกอบรมด้าน Restorative Justice เป็นอย่างดี มีความพร้อมและประสบการณ์ ต้องเตรียมข้อมูลครบถ้วนต้องสร้างความเชื่อมั่น ลดความกดดันและความหวาดกลัวแก่ทุกฝ่าย⁵⁶ สำหรับงบประมาณการพัฒนากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของรัฐ Alberta จะมี Alberta Community Restorative Justice Grant Program ร่วมกับองค์กรต่างๆ เป็นแหล่งทุนให้การสนับสนุน โครงการต่างๆประมาณปีละ \$350,000⁵⁷

รัฐ Yukon ใช้โครงการ Circle Sentencing เป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีที่เยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด เริ่มใช้ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1992 ในเมือง Whitehorse โดย Yukon

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ องค์กรในชุมชนที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เช่น The Legal Aid Youth Office, The John Howard Society, The Victim Offender Mediation Society และ The Native Youth Justice Committee.

⁵⁶ รากฐานปัญหาที่เกิดขึ้นกับคดีความรุนแรงในความครัว เช่น ความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ไม่ถูกต้องและไม่ปลอดภัย ดู “Domestic Violence and Restorative Justice: Advancing The Dialogue”, 6th International Conference on Restorative Justice (pp.1-8), by Alan Edwards and Jennifer Haslett, June 2003, Retrieved 4 January 2014, from <http://www.sfu.ca/cfrj/fulltext/haslett.pdf>.

⁵⁷ From “Grant Funding” (p. 23.), Aboriginal Justice Program and Initiatives, Alberta Justice and Attorney General, October 2006,

Territorial Court ในคดี Philip Moses⁵⁸ ศาลมีอำนาจที่จะพิจารณาใช้เป็นมาตรการทางเลือกกับทั้งเด็กและผู้ใหญ่ซึ่งส่วนมากจะใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นคนพื้นเมือง⁵⁹

3.1.3 คณะกรรมการในการจัดทำแผนการประหมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชนก่อนฟ้อง

โครงการ Circle Sentencing เป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีที่เยาวชนเป็นผู้กระทำผิด เริ่มใช้ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1992 ในเมือง Whitehorse โดย Yukon Territorial Court ในคดี Philip Moses ศาลมีอำนาจที่จะพิจารณาใช้เป็นมาตรการทางเลือกกับทั้งเด็กและผู้ใหญ่ซึ่งส่วนมากจะใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นคนพื้นเมือง

Circle Sentencing เป็นการนั่งล้อมวงประชุมร่วมกันระหว่างประธานในที่ประชุมซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือในชุมชนนั้นหรือเป็นผู้ที่ศาลคัดเลือก⁶⁰ กับคนในชุมชนอีก 15-50 คน เริ่มจากการแนะนำตัวเอง อ่านข้อกล่าวหา พนักงานอัยการและทนายจำเลยจะแถลงเปิดคดีสั้นๆ จากนั้นจะเริ่มการประชุมใช้เวลา 2-8 ชั่วโมง และอาจแบ่งการประชุมออกเป็น 2 ครั้ง ในท้ายการประชุมครั้งแรก ผู้กระทำผิดจะได้รับข้อเสนอให้กลับไปปฏิบัติตามมติที่ให้ไว้ก่อนที่จะมีการประชุมครั้งสุดท้ายในอีกหลายสัปดาห์หรือหลายเดือนต่อมาเพื่อทบทวนและติดตามพฤติกรรมการของผู้กระทำผิด จากนั้นศาลจะกำหนดโทษให้สอดคล้องกับมติของที่ประชุม⁶¹ หลังจากการประชุมจะมีการติดตามตรวจสอบผู้กระทำผิดโดยที่ประชุม เจ้าหน้าที่คุมประพฤติและ The Justice Committee ของชุมชน ทั้งนี้ รูปแบบของ Circle Sentencing มีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชนของรัฐ Yukon ที่จะพัฒนากระบวนการเป็นของตนเอง นับเป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายในระบบยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา ทนายความ พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้เสียหายและครอบครัว ผู้กระทำผิดและครอบครัว และคนใน

⁵⁸ R v Moses (1992), 71 CCC (3d) 347(Yukon Territorial Court)

⁵⁹ ข้อมูลจาก The Royal Commission on Aboriginal Peoples 1996 ระบุว่าอัตราการเกิดอาชญากรรมในชุมชนพื้นเมืองสูงมากและมีจำนวนคนพื้นเมืองที่ต้องโทษจำคุกเพิ่มขึ้นทุกปี.

⁶⁰ ประธานที่ประชุมที่ผู้อาวุโสอาจทำให้วิธีการจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวไม่ทันสมัยเกิดความขัดแย้งกับเยาวชนรุ่นใหม่ ดังนั้น คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมประชุมล้อมวงจะสามารถช่วยให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความเหมาะสมที่สุดได้จะต้องมีความแตกต่างทางเพศและวัยและผ่านการฝึกอบรมการเข้าร่วมโครงการมาแล้ว หรือจะขอให้ศาลตั้งให้ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยเหลือก็ได้ See “Circle Sentencing: Part of The Restorative Justice Continuum”, The Third International Conference on Conferencing, Circles and Other Restorative Practices, Minneapolis, Minnesota, by Heino Lilles, 9 August 2002, Retrieved 12 January 2014, from http://www.iirp.org/library/mn02/mn02_lilles.html.

⁶¹ Ibid.

ชุมชน เพื่ออภิปรายและมีมติสอดคล้องร่วมกันในการหาหนทางที่ดีที่สุดในการจัดการกับคดี ซึ่งมาตรการทางเลือกลีอกนี้อาจจะใช้กับผู้กระทำความผิดที่อยู่ในระหว่างถูกควบคุมตัวก็ได้⁶² และที่ประชุมสามารถมีมติโดยที่ผู้เสียหายไม่อยู่ในที่ประชุมก็ได้เนื่องจากเป้าหมายของ Circle Sentencing อยู่ที่การปกป้องชุมชนและให้ผู้กระทำความผิดปรับตัวใหม่เป็นคนดี ในกรณีที่ประชุมไม่สามารถมีมติสอดคล้องร่วมกัน ศาลอาจเลื่อนการตัดสินคดีเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือให้ที่ประชุมหาวิธีอื่นที่ดี ซึ่งการหามติร่วมในที่ประชุมไม่ได้ไม่ใช่เป็นความล้มเหลวเพราะข้อมูลต่างๆที่ได้นั้นศาลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำคำพิพากษาในคดีได้⁶³

อย่างไรก็ตาม ในความเห็นของนักการเมืองแคนาดาเห็นว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคของการใช้ Circle Sentencing เพราะไม่มั่นใจในประสิทธิภาพที่จะส่งผลถึงการลดอัตราการเกิดอาชญากรรมและในความเห็นของสาธารณะเห็นว่าการใช้ Circle Sentencing ของศาลนั้นเป็นการลงโทษที่น้อยเกินไปไม่สามารถเพิ่มความปลอดภัยในสังคมได้เพราะสาธารณะต้องการเห็นบทลงโทษที่รุนแรงมากกว่า⁶⁴ ซึ่งงบประมาณดำเนินการของ Circle Sentencing มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการขึ้นศาลและผลของกระบวนการของ Circle Sentencing ต้องใช้เวลา มีประโยชน์ในระยะยาวแต่ยากในการพิสูจน์ผู้สาธารณะและการดึงคู่สาธารณะให้ร่วมในโครงการมีน้อยถ้าศาลไม่สั่งแต่การบังคับใช้กับชนพื้นเมืองกับองค์กรท้องถิ่นจะได้ผลที่ดีกว่า เช่น The Aboriginal Legal of Toronto Community Council สโมสรชุมชนหรือชมรมท้องถิ่นต่างๆ โบสถ์ โรงเรียน และสหภาพแรงงาน เพราะอาศัยอยู่ในชุมชนเล็กๆ หรือห่างไกล มีประสบการณ์ที่ไม่ดีกับกระบวนการระบบยุติธรรมปกติแต่มีความสนใจในประโยชน์สาธารณะเพื่อท้องถิ่น และไม่ค่อยมีคดีรุนแรงที่เป็นความผิดทางเพศหรือการกระทำผิดต่อเนื่องรุนแรงอันเกิดจากความผิดปกติทางสมองจึงเห็นความสำคัญและเต็มใจที่จะใช้มาตรการทางเลือกลงในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มากกว่า⁶⁵

⁶² From *An International Review of Restorative Justice* (p.67), by David Miers, Crime Reduction Research Series Paper 10, (Home Office, February 2001).

⁶³ “*Circle Sentencing: Part of The Restorative Justice Continuum*”, The Third International Conference on Conferencing, Circles and oTher Restorative Practices, Minneapolis, Minnesota, Op.cit.

⁶⁴ การที่ประชาชนต้องการเห็นการลงโทษทางอาญารุนแรงอาจเป็นเพราะว่ารู้จักแต่วิธีการลงโทษเพียงอย่างเดียวโดยไม่ทราบว่ามี แนวทางเลือกที่สามารถจัดการกับความขัดแย้งนั้นได้ from “*Punishment Not Answer For Crime*, by Aaeon Epp, CMU Professor Say’27 June 2008, Paul Redekop’s New Book Aims to Take Restorative Justice to Next Level, Retrieved 11 January 2014, from <http://www.cmu.ca/news/RedekopBook.html>.

⁶⁵ Ibid.

ข้อดีของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศแคนาดากับชนพื้นเมืองนั้นคือการที่คนพื้นเมืองดั้งเดิมและคนยุคใหม่ได้นำสิ่งที่ดีที่สุดมาเรียนรู้ในความผิดพลาดที่เกิดขึ้นซึ่งกันและกันจนสามารถหาทางออกแบบระบบที่เหมาะสมมาใช้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้⁶⁶ (John Braithwaite, 1996,p.10) ส่วนงานวิจัยในปี ค.ศ. 1995 พบว่าคู่อริที่เข้าร่วมโครงการประนอมข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด Victim Offender Mediation Programme (VOMP) ที่ดำเนินการโดยศาลนั้นมีความพึงพอใจสูงมาก⁶⁷ สำหรับการนำ VOMP ในคดีอาญารุนแรงหลังคำพิพากษาเช่นคดีฆาตกรรม คดีความรุนแรงทางเพศหรือคดีปล้นทรัพย์นั้น พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการทุกฝ่ายมีความพอใจที่ได้เข้าร่วมในประสบการณ์จริงเพราะมีความยืดหยุ่น ไม่รู้สึกกดดัน ได้รับการเอาใจใส่ทำให้รู้สาเหตุของการกระทำผิดและกระตุ้นให้ผู้กระทำผิดกลับตัวกลับใจทำในสิ่งที่ถูกต้อง⁶⁸ ในกรณีทั่วไป กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

โดยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในศาลเยาวชนในประเทศแคนาดา กฎหมายมาตรา 4 ของ The Young Offender Act 1984,มาตรา 2 และมาตรา 4 ของ The Young Offender Act (1985) , มาตรา 5 ของ The Youth Criminal Justice Act 2003 กำหนดกระบวนการโครงการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing-FGC), ในคดีอาญาที่ไม่รุนแรงที่เกิดจากการกระทำความผิดของเยาวชนที่เรียกว่า “Community Justice Forums” เจ้าหน้าที่ตำรวจมีบทบาทสำคัญในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นมาตรการทางเลือกแทนกระบวนการทางศาลก่อนที่จะดำเนินคดีผู้กระทำผิด ทั้งนี้ มีเทคนิคต้องสร้างความเข้าใจและทำให้ทุกฝ่ายยอมรับที่จะร่วมโครงการ และผู้เข้าร่วมโครงการจะขอถอนตัวไม่เข้าร่วมโครงการในขั้นตอนใดก็ได้ นอกจากนี้ กฎหมาย The Canadian Nova Scotia Restorative Justice (NSRJ) Restorative Justice Protocol ที่สอดคล้องกับมาตรา 717 (1) ของ The Canadian Criminal Code 1985 มาตรา 10(1) ของ The Youth Criminal Justice Act 2002 และมาตรา 10 ของ The Nova Scotia Youth Justice Act 2001 กำหนดกระบวนการโครงการประชุมเยาวชน (Youth Conference Program) โดยมีเทคนิค ใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชนตามหลัก “การยอมรับในความรับผิดชอบ” (Acceptance of Responsibility)

⁶⁶ From “*Criminal Justice and Native Self-Government*” (p.255), by Marianne Nielsen, 1992, Aboriginal People and Canadian Criminal Justice, Butterworths, Toronto .

⁶⁷ ผู้กระทำผิดที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในโครงการสูงมากถึงร้อยละ 91 สูงกว่าความพึงพอใจของผู้เสียหายที่เข้าร่วมโครงการเล็กน้อย (ร้อยละ 89) ดู Robert B.Cornier, Ibid.

⁶⁸ อัตราความพึงพอใจที่จะสนับสนุนโครงการต่อไปสูงถึงร้อยละ 91 see Ibid.

3.2 ประเทศญี่ปุ่น

เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นในสังคม วัฒนธรรมของญี่ปุ่นจะ “ขอโทษและให้อภัย” (apology-forgiveness)⁶⁹ ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวมีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ ข้อดีทำให้สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมแห่งการประนีประนอมซึ่งทำให้สังคมสงบสุขและสมานฉันท์ ในขณะที่ข้อเสียก็ทำให้คดีอาญานั้นผู้เสียหายอาจไม่ได้รับการเยียวยาต่างๆที่ประเทศญี่ปุ่นได้มีกฎหมายเยียวยาผู้เสียหายให้กับผู้เสียหาย(Crime victims Benefit Payment Law) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1981 แต่ผู้เสียหายกลับไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ผลการวิจัยเมื่อ ค.ศ.1996 ผู้เสียหายส่วนมากในประเทศญี่ปุ่นไม่พอใจในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ศาล รวมทั้งผู้กระทำความผิด โดยผู้เสียหายรู้สึกโดดเดี่ยวและไม่ได้รับการดูแลจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเท่าที่ควร อีกทั้งไม่ได้รับข้อมูลที่เพียงพอในการดำเนินคดีนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ⁷⁰

โดยทั่วไปการขอโทษ (apology) มีความหมายถึง การสารภาพ (confession) การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำที่ตนได้กระทำ แม้ว่าตนไม่ได้กระทำความผิด เมื่อผู้กระทำได้ดำเนินการขอโทษแล้ว ฝ่ายผู้เสียหายก็จะตอบแทนด้วยการให้อภัย (forgiveness) ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวกลายมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (habitus) ที่ทำให้เกิดความสงบสุขในสังคม หลักการดังกล่าวกลายมาเป็นหลักที่เรียกว่า “principle of wa”

Haley ได้ยกตัวอย่างของความสำเร็จของวัฒนธรรมการขอโทษและการให้อภัยโดยยกเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งมีข้อเท็จจริงคือ เด็กผู้ชายคนหนึ่งสร้างปัญหาให้โรงเรียน โดยข่มขู่เพื่อนร่วมชั้นและกรรโชกเงินจากเพื่อน พ่อของเด็กผู้ชายคนดังกล่าวซึ่งเคยเป็นครูใหญ่โรงเรียนได้ไปพบครูประจำชั้นของเด็กตามจดหมายเชิญ เมื่อพ่อของเด็กผู้ชายได้รับทราบเรื่องการกระทำความผิดของลูกชายตน พ่อของเด็กผู้ชายคนนี้ได้ก้มศีรษะและกล่าวคำขอโทษต่อหน้าลูกชายที่เป็นผู้กระทำความผิด เมื่อลูกชายเห็นพฤติกรรมของพ่อตนลูกชายก็เริ่มร้องไห้ เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นจุดเปลี่ยนสำหรับการดำเนินชีวิตของเด็กผู้ชายคนนี้อย่างชัดเจน เด็กจะสำนึกผิดจากการที่พ่อขอโทษซึ่งเป็นผลให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนดีมากกว่าการนำเด็กไปลงโทษ⁷¹

⁶⁹ From *The Role of apology in The Japanese criminal justice system, paper presented at The Restoration for Victims of Crime Conference* (p.2.), by Yoko Hosoi, & Haruo Nishimura, 1999, Melbourne,

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Ibid.

แต่หลัก “Principle of wa” โดยผ่านทาง การขอโทษและให้อภัยก็ก่อให้เกิดปัญหาในบางกรณี ประการที่หนึ่ง กระบวนการดังกล่าวไม่ได้คำนึงถึงบทบาทของผู้เสียหาย ประการที่สอง บางครั้งการขอโทษและให้อภัยกลายเป็นเพียงรูปแบบโดยผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายต่างไม่ได้กระทำด้วยความจริงใจ โดยการขอโทษและการให้อภัยมีขึ้นเพียงเพื่อต้องการให้รักษาประเพณี การปฏิบัติเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้กระทำความผิดขอโทษโดยไม่จริงใจ ทำให้โอกาสกระทำความผิดซ้ำหรือการไม่สำนึกการกระทำของตนยังคงมีอยู่

ผลของการขอโทษและให้อภัย ทำให้การกระทำความผิดอาญาเล็กน้อยไม่ถูกดำเนินคดีอย่างเป็นทางการ โดยปกติแล้วผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ในญี่ปุ่นจะให้การรับสารภาพ แสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และขอให้ผู้เสียหายให้อภัย และยื่นหนังสือที่เป็นผลมาจากการตกลงกับผู้เสียหายให้กับหน่วยงานของรัฐ ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษสถานเบาหรือไม่ต้องถูกดำเนินคดี จากสถิติพบว่า การขอโทษและให้อภัยทำให้อัตราการฟ้องร้องลดลง 40 ของคดีทั้งหมด และพนักงานอัยการชะลอการฟ้องจำนวนหนึ่งในสามของคดีที่ได้รับ แม้คดีจะถึงศาลซึ่งศาลลงโทษได้ถึงร้อยละ 99.5 แต่โดยทั่วไปศาลจะให้รอการลงโทษร้อยละ 60 ของคดีที่ขึ้นสู่ศาล⁷²

แต่กระบวนการขอโทษและให้อภัยนี้ก็ยังมีผลเป็นการลดความรุนแรงของการลงโทษหรือการดำเนินคดีอาญาให้กับผู้กระทำความผิดเท่านั้น โดยผู้เสียหายไม่ได้รับผลดีอย่างใดกับการขอโทษและให้อภัยจากการศึกษาของ Haley พบว่าการขอโทษและให้อภัยเป็นกระบวนการระหว่างผู้กระทำความผิดกับหน่วยงานของรัฐเท่านั้นเพื่อที่จะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยผู้เสียหายยังคงรู้สึกไม่พอใจในเรื่องของการได้รับค่าสินไหมทดแทน รวมทั้งการขอโทษอย่างจริงใจจากผู้กระทำความผิดเพราะหลายกรณีที่ผู้กระทำความผิดขอโทษผ่านทางตัวแทนหรือทนายความ

การคำนึงถึงบทบาทของผู้เสียหายในประเทศญี่ปุ่นได้เริ่มมีมากขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นอย่างมาก ในอดีตผู้เสียหายในญี่ปุ่นไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินคดีอาญา จนกระทั่งมีเหตุการณ์สำคัญๆ บางเรื่อง ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวเพื่อการคำนึงถึงสิทธิของผู้เสียหายขึ้นในประเทศญี่ปุ่น ทำให้เกิดการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหลายครั้งเพื่อสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา

เหตุการณ์แรก คือ เหตุการณ์วางระเบิดสำนักงานใหญ่บริษัท Mitsubishi Heavy Industry ในโตเกียว เมื่อปี ค.ศ. 1974 โดยกลุ่มลัทธิกลุ่มหนึ่ง กลุ่มผู้กระทำความผิดได้ขู่พนักงาน

⁷² กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: จากทฤษฎีสู่ทางปฏิบัติในนานาชาติ, เอกสารจัดทำขึ้นเนื่องในโอกาสวาระครบรอบ 300 ปี ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอดินบะระ สหราชอาณาจักร (น. 63). เล่มเดิม.

รักษาความปลอดภัยให้ออกจากตึกแต่พนักงานไม่เชื่อ จนในที่สุดระเบิดได้ฆ่าคนตาย 8 ศพและทำให้คนได้รับบาดเจ็บ 376 คน⁷³

จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้สังคมญี่ปุ่นตระหนักว่าการกระทำความผิดอาญาเพียงครั้งเดียวสร้างความเสียหายให้กับผู้เสียหาย (Crime victims Benefit Payment Law) ในปี ค.ศ. 1981 และในปีเดียวกันได้จัดตั้งกองทุนบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้เสียหายจากคดีอาญา (Crime victims Relief Fund)

หลังจากนั้น ในปี ค.ศ. 1995 เหตุการณ์สถานีรถไฟใต้ดินในโตเกียวด้วยแก๊สซาริน (sarin gas) โดยลัทธิตูม ได้ฆ่าผู้เสียหาย 12 ศพ และบาดเจ็บถึง 5,510 คน เหตุการณ์ดังกล่าวได้สร้างความตระหนักที่มากขึ้นกับสังคมญี่ปุ่นถึงสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา

ปี ค.ศ. 1999 เครือข่ายแห่งชาติเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหาย (National Network for Victim Support) ได้ถูกตั้งขึ้นเพื่อรับคำปรึกษาให้กับผู้เสียหายในคดีอาญา องค์กรนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้เสียหายและองค์กรอื่นๆ

ปี ค.ศ. 2000 สมาคมผู้เสียหายคดีอาญาและครอบครัวแห่งชาติ (National Association of Crime Victims and Surviving Families) ได้ถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อเรียกร้องสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในประเทศญี่ปุ่น โดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติของญี่ปุ่นมีแผนการที่จะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้กับคดีอาญาเล็กน้อยที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีแนวคิดว่าการนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้น่าจะมีผลเป็นการลดจำนวนผู้กระทำความผิดซ้ำได้

เหตุที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติตัดสินใจนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เนื่องจากสถิติพบว่าจำนวนเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ (recidivism) มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ในปี ค.ศ. 2006 เด็กและเยาวชนอายุตั้งแต่สิบสี่ปีถูกจับและควบคุมตัวในข้อหาว่ากระทำความผิดอาญา ร้อยละ 30 ของบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ แม้ว่าจำนวนผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจะลดลงในรอบสามปีก่อนแต่จำนวนเด็กและเยาวชนที่ได้รับการ

⁷³ From *The politics of increasing punitiveness and the rising populism in Japanese Criminal justice policy* (p. 63), by Setsuo Miyasawa, (n.d.)

ปลดปล่อยจากกระบวนการยุติธรรมโดยที่ไม่มีการดำเนินคดีอย่างเป็นทางการซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ 70 ของคดีเด็กและเยาวชนทั้งหมด

จากสถิติการดำเนินคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดพบว่า ร้อยละ 41.5 ศาลจะพิพากษาการลงโทษ ซึ่งถือว่าได้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น การนำมาตรการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้กับบุคคลดังกล่าวน่าจะมีผลเป็นการลดอาชญากรรมที่กระทำความผิดซ้ำได้⁷⁴

3.2.1 ขั้นตอนในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชนก่อนฟ้อง

เดือนมิถุนายน 2001 ในเขตจังหวัด Chiba (Chiba Prefecture) กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายจำนวน 130 คนได้ร่วมกันเปิดศูนย์ประชุมกลุ่มครอบครัวสำหรับความผิดที่ผู้กระทำเป็นเด็กและเยาวชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหาวัฒนธรรมขอโทษและให้อภัยดั้งเดิมที่ตัดผู้เสียหายจากกระบวนการประชุมเชิงสมานฉันท์เพื่อหาข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญา⁷⁵

3.2.2 รูปแบบในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชนก่อนฟ้อง

กระบวนการประชุมกลุ่มดังกล่าว เริ่มต้นจากการที่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจะต้องยอมรับความผิด ผู้ประสานงานประชุมจะพบคู่กรณีแต่ละฝ่ายเพื่อยืนยันว่าทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดต้องการที่จะเจรจาระงับข้อพิพาทและผลเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดอาญา การประชุมจะเปิดให้ผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่ายเข้าร่วมด้วย เช่น ครู ผู้ร่วมงานสมาชิกในครอบครัว ผู้เสียหายและผู้กระทำผิด⁷⁶

การประชุมผู้เข้าร่วมประชุมจะร่วมกันกำหนดข้อตกลงในการเยียวยาความเสียหาย เช่น ให้ผู้กระทำความผิดไปฝึกอบรม ทำงานบริการสาธารณะ รวมทั้งการชดเชยค่าสินไหมทดแทน การประชุมสามารถจัดขึ้นได้ก่อนการดำเนินคดีในชั้นศาลหรือระหว่างรอการลงโทษก็ได้ ผลของข้อตกลงเชิงสมานฉันท์จะถูกส่งไปยังศาลหรือศูนย์ควบคุมตัว (detention center) เพื่อที่จะใช้มาตรการที่กำหนดโดยข้อตกลงเชิงสมานฉันท์ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดต่อไป⁷⁷

3.2.3 คณะกรรมการในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชนก่อนฟ้อง

⁷⁴ Restorative justice planned in Japan-NPA hopes victim-Juvenile offender Dialogue will cut Recidivism Rate at 5/12/2007.

⁷⁵ From "Japan and Restorative practices" by John Owen Haley, *Prison Fellowship International*, Retrieved 5 January 2014, from <http://www.restorqativejustice.org.editions/2002/sept02/japan>.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid.

กล่าวได้ว่าการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในศาลเยาวชนในประเทศญี่ปุ่น การประชุมกลุ่มครอบครัวแบบไม่เป็นทางการ ตัวอย่างเขตจังหวัด Chiba มีกระบวนการประชุมกลุ่มดังกล่าวเริ่มต้นจากการที่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนจะต้องยอมรับความผิด ผู้ประสานงานประชุมจะพบคู่กรณีแต่ละฝ่ายเพื่อยืนยันว่าทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดต้องการที่จะเจรจาระงับข้อพิพาทและผลเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดอาญา การประชุมจะเปิดให้ผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่ายเข้าร่วมด้วย เช่น ครู ผู้ร่วมงาน สมาชิกในครอบครัว ผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิด โดยมีเทคนิคการดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการซึ่งสามารถทำได้ทันที และเป็นกระบวนการที่คำนึงถึงสิทธิของผู้เสียหายมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้เข้าร่วมหาทางออกที่เหมาะสมกับผลที่เกิดจากการกระทำความผิด

จึงเห็นได้ว่ามาตรการการประชุมดังกล่าวได้สร้างสมดุลระหว่างสิทธิของผู้เสียหายและสิทธิของผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มากกว่ากระบวนการขอโทษและให้อภัยแบบเดิม

3.3 ประเทศนิวซีแลนด์

การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในนิวซีแลนด์นั้น เริ่มจากการนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนก่อน และต่อมานำมาใช้กับการลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ใหญ่ด้วยโดยมีกฎหมายที่กำหนดมาตรการเหล่านี้ใน The Children and Young Persons and Their Families Act 1989 และใน The Criminal Justice Act 1985 ซึ่งในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชน ใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นมาตรการในการดำเนินการ ส่วนในการกระทำลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ทั้งในชั้นก่อนการพิจารณาและก่อนการกำหนดโทษ โดยมีกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อประกอบการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาและสั่งการ

ก่อนปี ค.ศ.1989 การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนใช้มาตรการในการให้สวัสดิการแก่เยาวชนในการดูแล ปกป้อง และการดำเนินคดีแก่เยาวชนซึ่งรวมถึงการป้องกันมิให้เยาวชนจะต้องกระทำความผิดซ้ำโดยอาศัยการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และนักสังคมสงเคราะห์จะเป็นผู้เสนอความเห็นต่อ

ศาลในการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนที่ได้กระทำความผิด ซึ่งทำให้เด็กจะต้องเข้าสู่การกักและอบรม โดยแยกออกจากครอบครัวของตน⁷⁸

ต่อมาได้มีข้อพิจารณาว่า การนำเด็กหรือเยาวชนมาอบรมโดยแยกจากครอบครัวนั้น ทำให้เกิดความไม่มั่นคงและก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวเด็กมากขึ้น และชนเผ่าเมารีในนิวซีแลนด์จำนวนมากเห็นว่าการนำเด็กหรือเยาวชนไปอบรมในสถานสงเคราะห์นั้น เท่ากับเป็นการฝ่าฝืนจารีตประเพณีและทำลายคุณค่าของความเป็นชนเผ่าเมารีด้วย ทั้งนี้เพราะเป็นการทำลายความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวของเผ่าเมารี นอกจากนี้ การลงโทษโดยให้ถูกกักขังในสถานของตนเองจึงมีข้อเปรียบเทียบว่าไม่มีอะไรแตกต่างจากการที่จะผู้กระทำความผิดที่ได้รับการลงโทษในรัฐนั้น จึงถือเป็นปัญหาในระดับชาติที่ต้องได้รับการทบทวน โดยเฉพาะมีข้อวิจารณ์ว่า น่าจะขัดต่อวัฒนธรรมและทางการเมืองที่ไม่อาจยอมรับได้

ดังนั้น จึงได้พิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน และนำเสนอแนวทางในการกำหนดมาตรการที่แก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของคนพื้นเมืองโดยนำเสนอให้มีบิดามารดาและคนในครอบครัวเข้ามามีส่วนในการแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชน และนำมาสู่การใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวในการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชน และนำมาสู่การใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวในการกำหนดวิธีการที่จะปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ตามที่กำหนดไว้ใน The Children and Young Persons and Their Families Act 1989

ทั้งนี้ จากการศึกษาของนักวิชาการของนิวซีแลนด์เห็นว่าแนวคิดในการนำการประชุมกลุ่มครอบครัวนี้มีที่มาจากการผสมผสานของการระงับของพิพาทของชาวเผ่าเมารีและกระบวนการยุติธรรมดั้งเดิมของนิวซีแลนด์⁷⁹

⁷⁸ From *Restorative Justice in New Zealand : A Model for U.S. Criminal Justice* (p.11), by Donald J.Schmid, 2001.

⁷⁹ From “*Community Conferencing and The Fiction of Indigenous Control*” , by Chis Cuneen, 1997 , 30 The Australian and New Zealand Journal of Criminology 292,293 แต่ Donald J. Schmid ได้ให้ข้อสังเกตว่า ยังไม่มีงานเขียนใดที่ระบุได้ชัดเจนว่า การประชุมในรูปแบบของการประชุมกลุ่มซึ่งเป็นรูปแบบของเผ่าเมารีนั้น เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นก่อนที่จะตกอยู่ในอาณานิคมของตะวันตกหรือเป็นรูปแบบที่ดำเนินการอยู่ในต้นคริสต์ทศวรรษที่ 20 และครอบครัวที่เข้ามามีบทบาทกำหนดทางออกให้สำหรับการดำเนินการแก่ผู้กระทำความผิดแทนการตัดสินใจของนักสังคมสงเคราะห์นั้น เป็นรูปแบบของครอบครัวในทางการ (whanau) หรือครอบครัวขยาย (hapu) see, Ibid.

3.3.1 ขั้นตอนในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชนก่อนฟ้อง

ตามกฎหมายของนิวซีแลนด์นั้น หากเป็นการกระทำความผิดที่เยาวชนกระทำความผิด และเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง จะได้รับการดำเนินการโดยอาสาสมัครของ Police Youth Aid แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงในระดับกลางหรือร้ายแรง เช่น ความผิดถือว่าเป็นการใช้กำลัง การชิงทรัพย์ วางเพลิง ความผิดฐานข่มขืน กระทำชำเรา หรือความผิดเกี่ยวกับเพศอื่นๆ ยกเว้นความผิดฐานฆ่าคน จะดำเนินการเป็นเอกเทศโดยอาสาสมัครตาม The Children and Young Persons and Their Families Act 1989 ทั้งนี้ มาตรการในการใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนซึ่งได้กระทำความผิดที่ร้ายแรงได้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของเขาและให้การสนับสนุนเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้เข้ามามีส่วนในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของตน และผลการประชุมกลุ่มครอบครัวนั้น จะก้าวล่วงไปถึงการนำเสนอเพื่อให้ศาลมีแนวทางที่เหมาะสมในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนด้วย

The Children and Young Persons and Their Families Act 1989 มาตรา 5 และมาตรา 208 กำหนดหลักการและกระบวนการที่ศาลจะต้องพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับเยาวชนที่กระทำความผิดและการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสม ซึ่งใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวเข้ามาให้การคุ้มครองเด็กที่กระทำความผิดมิให้กระทำความผิดซ้ำ และเบี่ยงเบนไม่ให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งมีหลักการดังนี้

1. มาตรา 5 กำหนดว่า โดยหลักแล้ว เด็ก เยาวชน ครอบครัว ชนเผ่าต่าง ๆ มีสิทธิในการเข้าร่วมเพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชน และเสนอแนวทางที่เหมาะสมได้ การกำหนดมาตรการดังกล่าวต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัวหรือชุมชนด้วย

การกำหนดมาตรการในการดำเนินการแก่เด็ก จะต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพที่เด็กจะได้รับ และความมั่นคงในครอบครัวและสังคมที่เด็กจะได้รับประกอบกัน และต้องได้รับการพิจารณาที่สอดคล้องกับสภาพของเด็ก วุฒิภาวะ วัฒนธรรม

มาตรการที่กำหนดจะต้องได้รับการสนับสนุนโดยบิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก และเด็กจะต้องมีสิทธิที่จะเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และจะต้องเป็นมาตรการที่สามารถปฏิบัติได้ภายในเวลากำหนด⁸⁰

⁸⁰ see also Judge Stan Thorburn, The arrival of Restorative Justice in The Courts : A brief outline of The New Zealand experience, A paper for a Symposium sponsored by The Institute of The Crime Prevention and Control at Nanjing University, People's Republic of China , 16-17 December 2003, p.12.

2. มาตรา 208 กำหนดว่า ศาลหรือบุคคลใดที่บังคับให้เป็นไปตามมาตรา 5 หรือมาตรา 351-360 แห่ง The Children and Young Persons and Their Families Act 1989 ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้⁸¹

- (a) เด็กและเยาวชนจะไม่ถูกฟ้องเป็นคดีอาญา ถ้ามีมาตรการอื่นที่เหมาะสม เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ
 - (b) การฟ้องเด็กหรือเยาวชนเป็นคดีอาญาจะทำได้ หากจำเป็นต้องกระทำเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนหรือครอบครัวของเด็กและเยาวชน
 - (c) มาตรการที่นำมาใช้กับเด็กและเยาวชน จะต้องกำหนดภายใต้หลักการดังนี้
 - (i) เพื่อรักษาความมั่นคงในครอบครัว และ
 - (ii) เพื่อเสริมสร้างบทบาทของครอบครัว ในการพัฒนาวิธีการและการคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้น
 - (d) เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาควรอยู่ในสังคมต่อไปและต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่สังคมด้วย
 - (e) อายุของเด็กหรือเยาวชน ถือเป็นเหตุผลโทษ ภายใต้ข้อพิจารณาที่ว่า
 - (i) ควรลงโทษเด็กนั้นหรือไม่
 - (ii) ควรลงโทษเด็กในมาตรการอย่างไร
 - (f) การลงโทษเด็กหรือเยาวชนซึ่งกระทำความผิด พิจารณาจาก
 - (i) มาตรการที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นสามารถรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวได้
 - (ii) ใช้มาตรการจำกัดเสรีภาพให้น้อยที่สุดและตามสภาพการณ์
 - (g) มาตรการที่นำมาใช้กับเด็กและเยาวชน ควรสอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย
 - (h) เด็กหรือเยาวชนที่ด้อยโอกาสหรือมีข้อจำกัดอย่างอื่น จะได้รับมาตรการคุ้มครองเป็นพิเศษระหว่างการสอบสวนการกระทำความผิด
- ตามกฎหมายดังกล่าว เด็ก หมายถึง บุคคลที่อายุไม่เกินสิบสี่ปี ส่วนเยาวชน หมายถึง บุคคลที่อายุเกินสิบสี่ปีและยังไม่ถึงสิบเจ็ดปี
- ในทางปฏิบัตินั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดเงื่อนไขที่เข้มงวดในการจับกุมผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชน ผู้กระทำความผิดที่ถูกจับตามกฎหมาย The Children And Young Persons And Their

⁸¹Ibid.

Families Act 1989 จำนวนร้อยละ 20-30 จะถูกตำรวจส่งเข้าไปในกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว ทั้งนี้เพื่อเป็นมาตรการในการเบี่ยงเบนคดีโดยไม่ฟ้องเยาวชนต่อศาล โดยข้อตกลงยินยอมระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย การยอมรับว่าเป็นผู้กระทำความผิดจึงไม่ใช่เงื่อนไขในการที่จะต้องฟ้องร้องเสมอไปการที่ประชุมกลุ่มครอบครัวได้เสนอต่อพนักงานอัยการที่จะไม่ฟ้อง เพราะไม่มีการประชุมเชิงสมานฉันท์แล้วก็ได้ ในบางกรณีที่ตำรวจจับเยาวชนที่กระทำความผิดได้ และได้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวแล้วอาจมีการเสนอจากที่ประชุมว่าหากมีการยกฟ้องที่จะเป็นการตัดสินลงโทษ

ในการพิจารณาคดีของศาลเยาวชน หากเป็นกรณีที่ เยาวชนถูกฟ้องในศาลแล้ว และศาลพิพากษาว่าผิด ศาลจะส่งผู้นั้นเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวทุกคดี และศาลมีอำนาจพิพากษาตามข้อสรุปที่ได้จากการประชุมกลุ่มครอบครัว

ขั้นตอนของการประชุมกลุ่มครอบครัวนั้น ในขั้นแรก The Youth Justice Coordinator จะเชิญผู้เสียหายเพื่อพบกับผู้กระทำความผิดและครอบครัวของผู้กระทำความผิดรวมถึงตำรวจด้วย หลังจากที่ถูกกล่าวหาเรื่องแล้วตำรวจจะเป็นผู้อ่านข้อเท็จจริงในคดี ซึ่งอธิบายถึงลักษณะของความผิดและสภาพแวดล้อมและข้อเท็จจริงของผู้กระทำความผิด ในขั้นตอนนี้จะมีการถามคำให้การของผู้กระทำความผิดว่าจะให้การรับหรือปฏิเสธการกระทำความผิด ถ้าผู้กระทำความผิดยอมรับข้อเท็จจริงว่าได้กระทำความผิด จากนั้นจะถามผู้เสียหายว่าได้รับความเสียหายจากการที่ถูกกระทำความผิดอย่างไร ในบางคดีผู้เสียหายไม่อาจเข้าร่วมประชุมได้ก็เป็นหน้าที่ของ The Youth Justice Coordinator ที่จะอ่านจดหมายหรือรายงานที่ระบุถึงความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ หลังจากนั้น ส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดจะกล่าวคำขอโทษหรือแสดงความรู้สึกเสียใจอย่างยิ่งกับการกระทำของตน ต่อจากนั้นผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวจะอภิปรายและมีความเห็นร่วมและบางครั้งมีความรู้สึกร่วมกันในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายให้แก่ผู้เสียหายรวมถึงชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย และการที่ผู้กระทำความผิดจะต้องดำเนินการเพื่อรับผิดชอบต่อการกระทำความผิดของตน และเมื่อมีการอภิปรายเสร็จสิ้นผู้กระทำความผิดจะพบกับครอบครัวของตนตามลำพังเพื่อปรึกษาหารือถึงแผนการดำเนินการที่เหมาะสม⁸²

⁸² see Donad J, Schmid, supra note 45, p.13 and see also Judge FWM (Fred) McElrea, "The New Zealand experience of restorative justice legislation" a paper presented at 11 Annual Restorative Justice Conference, Fresno Pacific University, California 23-24 September 2005 and at 5 Annual Conference of The Association for Conflict Resolution, Minneapolis, Minnesota, 30 September 2005 , p.2

เมื่อได้ปรึกษาหารือกับครอบครัวในเวลาที่เหมาะสมแล้ว ก็เข้าร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัวอีกครั้งหนึ่ง เพื่อรับฟังข้อเสนอของผู้กระทำความผิดและครอบครัว จากนั้นที่ประชุมจะปรึกษาและปรับปรุง ต่อรองข้อเสนอดังกล่าว ซึ่งรวมทั้งผู้เสียหายและตำรวจ ในกรณีที่มีความเห็นของที่ประชุมเป็นที่ยุติ จะบันทึกแผนการปฏิบัติการเป็นหนังสือ The Justice Coordinator ในกรณีมีการฟ้องคดีต่อศาล บันทึกข้อตกลงในการประชุมกลุ่มครอบครัวจะนำเสนอต่อศาล⁸³ และศาลจะนำข้อตกลงดังกล่าวมาประกอบในการพิพากษาคดีเยาวชนตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ขั้นตอนการดำเนินการประชุมกลุ่มในคดีอาญา เริ่มจากผู้กระทำความผิดต้องยอมรับผิดว่าได้กระทำความผิดและให้การรับสารภาพ ทั้งนี้ ทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดยินยอมเข้าร่วมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์หลังจากนั้นผู้พิพากษาจะเลื่อนการกำหนดโทษและเปิดโอกาสให้มีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 25 (1) (b) ซึ่งการเลื่อนคดีนั้นเป็นผลเนื่องจากการเลื่อนคดีเพื่อจัดทำรายงานการสืบเสาะพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดก่อนการกำหนดโทษตามมาตรา 25 (1) (a) แต่การเลื่อนคดีเพื่อให้มีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมก่อนการกำหนดโทษตามมาตรา 25 (1) (a) แต่การเลื่อนคดีเพื่อให้มีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะเลื่อนนานกว่า และบางกรณีใช้เวลา 6 สัปดาห์ เพื่อจะให้มีการเตรียมการเพื่อนัดประชุมกลุ่มชุมชน และดำเนินการเพื่อทำรายงานตามบันทึกข้อตกลงเพื่อนำเสนอต่อศาล⁸⁴

ในวันที่กำหนดนัดเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อกำหนดโทษ ศาลจะนำรายงานการประชุมกลุ่มชุมชนตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาเป็นแนวทางในการกำหนดโทษ (มาตรา 8 (j)) และในรายงานการสืบเสาะก่อนพิพากษาจะต้องแนะนำให้ศาลได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนดที่ได้นำเสนอในการประชุมกลุ่มชุมชน ซึ่งได้ดำเนินการตามมาตรา 26 (2) (c) และในกรณีที่รายงานการประชุมกลุ่มชุมชนได้เสนอให้มีการแก้ไขข้อตกลงในการประชุม ศาลต้องนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดในคำพิพากษาลงโทษตามมาตรา 10 (1) และในกรณีที่มีการแก้ไขข้อตกลง ศาลมีอำนาจเลื่อนการกำหนดโทษออกไปตามมาตรา 10(4)⁸⁵ ซึ่งในกรณีนี้อาจมีการยก

⁸³ Ibid .

⁸⁴ Judge FWM (Fred) McElrea, *supra* note 49, p.3

⁸⁵ ในมาตรา 10 (4) กำหนดให้ศาลเลื่อนการกำหนดโทษตามที่เห็นสมควรโดยไม่จำกัดเวลา จนกว่าจะได้มีการดำเนินการอย่างใด อย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (a) ชำระค่าเสียหายแล้ว
- (b) ทำงานบริการสังคมครบถ้วนแล้ว
- (c) ปฏิบัติการตามข้อตกลงระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดครบถ้วน

ฟ้องจำเลย หรือเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาที่ได้กำหนดโทษไว้ก่อนตามมาตรา 10 (3) หากได้มีการดำเนินการตามข้อตกลงภายในเวลาที่กำหนดในแผนการดำเนินการตามข้อตกลงของที่ประชุมกลุ่มชุมชน⁸⁶

ในแผนการดำเนินการตามที่กำหนดในที่ประชุมนั้น ได้แก่ เงื่อนไขพิเศษที่กำหนดเพื่อให้มีการคุมประพฤติ รวมถึงการมีส่วนร่วมในโครงการฝึกอบรม การทำงานบริการสังคม เงื่อนไขในการคุมประพฤติ จะต้องกระทำภายในเวลาไม่เกินสองปี หรือศาลอาจใช้ดุลยพินิจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดต้องกักขังในบ้าน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 36 (1) (b) ของ The Parole Act 2002⁸⁷ นอกจากนี้ ในการกำหนดมาตรการคุมประพฤติโดยกักขังในบ้านนั้น ผู้กระทำความผิดอาจได้รับอนุญาตให้ออกจากบ้านเพื่อเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัว (มาตรา 36 (3) (c) (iii) and (iv))⁸⁸ หรือกำหนดให้ต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่กำหนดในมาตรา 29 (1) (b) ของ The Parole Act 2002⁸⁹

จากรายงานการศึกษาผลการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลอาญาในโครงการนำร่องนั้น พบว่านำมาใช้กับความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สองปีหรือโทษหนักกว่านั้น และความผิดอื่นที่มีโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าสองปีและไม่เกินเจ็ดปี เว้นแต่เป็นความผิดที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม ความปลอดภัย สาธารณะ ความผิดเกี่ยวกับการบุกรุกเคหะสถาน ความผิดที่ผู้เสียหายและผู้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอยู่ ความผิดที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อร่างกาย รวมถึงความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงหนึ่งปี⁶⁴ ความผิดฐานพหุพาอาวุธ ความผิดเกี่ยวกับการบุกรุกเคหะสถาน ความผิดที่ผู้เสียหายและผู้

(d) ปฏิบัติครบตามมาตรการที่กำหนดไว้ในมาตรา 10 (1)

(c) ปฏิบัติครบตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 10 (1) (e)

⁸⁶ see Judge Stan Thorburn, *supra* note 47, p. 8

⁸⁷ มาตรา 35 (2) (b) (v) กำหนดว่าในการกำหนดเงื่อนไขเพื่อการกักขังในบ้าน คณะกรรมการคุมประพฤติ ต้องพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้กระทำความผิดมีลักษณะที่เหมาะสมในการกักขังไว้ในบ้าน ซึ่งเป็นผลมาจากข้อตกลงในการประชุมกลุ่มตามกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์ see Jonathan Eaton and His Honour Judge FWM (Fred) McElrea, *supra* note 57, appendix 1 ,p.38

⁸⁸ ในการประชุมกลุ่มชุมชนดังกล่าว ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายจะร่วมประชุมหลังจากที่ศาลพิพากษาลงโทษแล้ว แต่ก่อนเวลาที่จะปล่อยเข้าสู่สังคม ทั้งนี้โดยมีความประสงค์ว่าการร่วมประชุมเพื่อสมานฉันท์จะมีผลต่อการลดการกระทำความผิดซ้ำและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีแก่ผู้ต้องโทษและผู้เสียหาย see Judge FWM (Fred)McElrea, *super* note 49, p.9

⁸⁹ *Ibid.*

มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอยู่ ความคิดที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อร่างกาย รวมถึงความคิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงหนึ่งปี⁶⁴ ความคิดฐานพกพาอาวุธ ความคิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความคิดฐานสมคบ ความคิดเกี่ยวกับการจรรยาทางบก ความคิดเกี่ยวกับอาวุธปืน ความคิดฐานใช้อาวุธปืนโดยประมาทหรือวางอาวุธปืนไว้ในที่อันตราย ตามกฎหมาย The Arm Act 1983 และความคิดฐานรบกวนติดตาม (harassment) แต่โครงการนำร่องดังกล่าวไม่มีความคิดเกี่ยวกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว (domestic violence)⁹⁰

ขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา แยกออกได้เป็นสามขั้นตอนคือขั้นต้นแรก การส่งคดีเข้าสู่กระบวนการเตรียมการ ขั้นตอนที่สอง การประชุม และขั้นตอนที่สุดท้ายภายหลังการประชุม สรุปได้ดังนี้⁹¹

1. ขั้นต้น การส่งคดีเข้าสู่กระบวนการเตรียมการ

เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีเข้าหลักเกณฑ์ที่จะส่งเข้ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เพราะจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลส่งเรื่องให้แก่ผู้ประสานงาน (restorative justice coordinator) เมื่อผู้ประสานงานได้รับเรื่องแล้ว จะดำเนินการสัมภาษณ์จำเลยก่อน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการประชุมกลุ่ม (restorative justice conference) และถ้าผู้ประสานงานเห็นว่าจำเลยมีลักษณะที่ไม่สมควรเข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่ม เช่น มีความผิดปกติทางจิตหรือมีความก้าวร้าวหรือไม่ยอมรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ผู้ประสานงานจะไม่ดำเนินการต่อไป และส่งเรื่องกลับสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หากผู้ประสานงานเห็นว่าสมควรเข้าสู่การประชุมกลุ่ม ผู้ประสานงานจะให้ข้อมูลแก่จำเลยซึ่งอาจเป็นการให้ข้อมูลเป็นหนังสือก็ได้ และข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน

ผู้ประสานงานเป็นผู้ส่งจดหมายให้แก่ผู้เสียหาย พร้อมทั้งหนังสือแนะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และแบบประเมินข้อมูล จากนั้น จึงรวบรวมข้อมูลที่เห็นว่าเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินการ และส่งข้อมูลดังกล่าวให้แก่ provider group เพื่อการคัดเลือกหาผู้ไกล่เกลี่ย (facilitator)

⁹⁰ โปรดดูรายละเอียดใน Jonathan Eaton and His Honorable Judge FWM (Fred) McElrea, supra note 57, appendix 3, (pp. 42-44)

⁹¹ ข้อความในการประชุมกลุ่มทั้งสามขั้นตอนนี้ สรุปความจาก สรวิศ ลิ้มปริงยี, “การไกล่เกลี่ยฟื้นสัมพันธ์ในคดีอาญา ประสบการณ์ในนิวซีแลนด์” สำนักกระบวนข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม. สืบค้น 20 ตุลาคม 2556, จาก <http://www.library.coj.go.th>.

เมื่อได้ข้อมูลที่รวบรวมได้แล้ว ผู้ประสานงานส่งเรื่องให้แก่ provider group ซึ่งเป็นองค์กรเอกชน หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมและมีรายชื่อผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยและในหนังสือที่ส่งให้แก่ Provider Group จะระบุให้ตอบรับและระยะเวลาในการจัดให้มีการประชุมกลุ่ม

Provider Group ที่รับดำเนินการจะคัดเลือกและส่งรายชื่อผู้ไกล่เกลี่ยจำนวนสองคน เพื่อให้ทำหน้าที่ร่วมกัน ทั้งนี้ เพราะต้องการให้ทำความเข้าใจแก่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมากที่สุด โดยจะช่วยกันรวบรวมข้อมูล ปัญหา ความต้องการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทั้งสองฝ่าย ทาง Provider Group จะช่วยรวบรวมข้อเท็จจริงและส่งเอกสารทั้งหมดแก่ ผู้ไกล่เกลี่ย แต่ถ้า Provider Group ไม่รับดำเนินการก็จะส่งเอกสารคืนแก่ผู้ประสานงาน

ในการดำเนินการไกล่เกลี่ย ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยจะติดตามกับผู้เสียหายและจำเลยให้มาพบกัน ซึ่งอาจพบคนละครั้ง ขึ้นอยู่กับสภาพความขัดแย้ง และบันทึกรายละเอียดในการพูดคุยกับทั้งผู้เสียหายและจำเลย ในแบบบันทึกข้อมูล และต้องส่งคืนผู้ประสานงานเมื่อดำเนินการเสร็จ

ผู้ไกล่เกลี่ยเป็นผู้กำหนดการประชุม และอาจเชิญตำรวจ พนักงานคุมประพฤติ เข้าร่วมในการประชุมด้วยก็ได้ แต่ต้องมีผู้เสียหายและจำเลยเข้าร่วม และต้องชี้แจงบทบาทของตำรวจและพนักงานคุมประพฤติในการร่วมประพฤติด้วย

เมื่อจัดการเกี่ยวกับการประสานงานการประชุมแล้ว ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องแจ้งความคืบหน้าให้แก่ผู้ประสานงานทราบตามแบบรายงานการประชุม conference notification และเมื่อผู้ประสานงานได้รับแจ้งแล้วจะประสานงานไปยังทนายความ พนักงานอัยการ พนักงานคุมประพฤติ จำเลย และผู้เสียหาย เพื่อให้ทราบ แต่ถ้าไม่สามารถจัดให้มีการประชุมได้ ผู้ประสานงานจะต้องแจ้งให้ศาลทราบและเหตุผลของการไม่สามารถจัดประชุมได้

2. ขั้นตอนการประชุมกลุ่ม

เมื่อได้เชิญผู้ที่ประชุมมาในที่ประชุมแล้ว ผู้ไกล่เกลี่ยจะควรแสดงความชื่นชมต่อผู้ที่ทั้งสองฝ่ายได้เข้ามาพบปะกันเพื่อหาทางออกที่เหมาะสม และแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการประชุม ผู้ไกล่เกลี่ยควรแนะนำตัวและบทบาทของตน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจในบทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยจากนั้น จึงชี้แจงกติกาในการประชุมได้แก่ การที่จะไม่มีการโต้เถียงเรื่องข้อเท็จจริงที่เกิด เพราะเป็นหน้าที่ของศาล การประชุมต้องกระทำโดยสมัครใจ และสามารถถอนตัวได้ หากรู้สึกไม่สบายใจ การให้เกียรติและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้พูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพไม่มีการดูหมิ่นกัน ความปลอดภัยในการประชุมโดยไม่ใช้กำลังในการประทุษร้ายระหว่างการประชุม จะต้องมีการเคารพในสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่นำข้อมูลไปเปิดเผยแก่ผู้อื่นที่ไม่ได้ร่วมประชุม

เมื่อได้ดำเนินการประชุมแล้ว จะมีการสรุปข้อเท็จจริง โดยอ่านย่อ ๆ หรืออาจขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้อ่านข้อสรุปได้ จากนั้น จะมีการเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยผู้เสียหายเป็นฝ่ายเริ่มก่อน จำเลยจะกล่าวถึงสาเหตุและความรู้สึกของตนในลำดับต่อมา ซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยมีสิทธิสอบถามเพื่อก่อให้เกิดความกระจ่างได้ จากนั้นผู้เสียหายจะเล่าให้ฟังถึงผลกระทบที่ตนได้รับจากการกระทำ ความผิด จากนั้นจึงให้ผู้ไกล่เกลี่ยทั้งสองฝ่ายผู้เสียหายและจำเลยได้เล่าให้ฟังถึงผลกระทบจากการกระทำ ความผิด

เมื่อได้เล่าถึงการกระทำ ความผิด และผลกระทบแล้วจึงเข้าสู่การเยียวยา ซึ่งก่อนจะถึงการเยียวยาอาจมีการพักและมีการประชุมฝ่ายเดียวได้ โดยผู้ไกล่เกลี่ยจะเป็นผู้แยกไปประชุม เพื่อทราบความต้องการของทั้งสองฝ่ายและแนวทางการที่จะเยียวยา จากนั้นจึงหารือถึงผลที่จะทำ ข้อตกลงและแผนการปฏิบัติ ซึ่งแผนดังกล่าวจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสเสนอและมีส่วนร่วมในการกำหนด เพื่อให้เกิดแนวทางที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ และหากเป็นการใช้เงิน ต้องตรวจสอบว่าจำเลยมีโอกาสที่จะหาเงินมาชดเชยได้หรือไม่

เมื่อได้ตกลงกันแล้วจะมีการบันทึกข้อตกลง ผู้ไกล่เกลี่ยควรอ่านให้ผู้ร่วมประชุมฟัง โดยที่ข้อตกลงดังกล่าวจะต้องมีความชัดเจนแน่นอน มีเวลากำกับ และมีผู้ติดตามการปฏิบัติ และในกรณีที่สามารถปฏิบัติได้ทันที จำเลยต้องดำเนินการเพื่อให้ศาลพิจารณาว่าจำเลยมีความจริงใจในการปฏิบัติตามข้อตกลง

การกำกับดูแลตามแผนปฏิบัติการ หากต้องอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ใด ต้องได้รับความยินยอมจากผู้นั้นก่อน และต้องระบุรายละเอียดในการติดต่อกับผู้นั้นในแผนปฏิบัติการด้วย และระยะเวลาในการกำหนดแนวทางปฏิบัติไม่ควรเกินหกเดือน และผู้ดูแลต้องรายงานแก่ผู้ไกล่เกลี่ยอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อตกลงแผนเรียบร้อยแล้วผู้ไกล่เกลี่ยจะขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุม และแจ้งให้ทราบว่าผู้เข้าร่วมประชุมจะได้รับแบบฟอร์มการประเมินผลการประชุม ผู้เสียหายจะได้รับการแจ้งผลคำพิพากษา โดยผู้ประสานงานจำเลยจะได้รับการติดต่อจากผู้ควบคุมการปฏิบัติตามแผน และผู้เสียหายจะได้รับการแจ้งให้ทราบความคืบหน้าของการดำเนินการตามแผน

3. ขั้นตอนภายหลังการประชุม

ผู้ไกล่เกลี่ยจะร่วมกันทบทวนผลการดำเนินการ เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคในการทำงาน และจะต้องติดต่อกับผู้เสียหายภายใน 3 วันนับแต่วันประชุม เพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคของผู้เสียหายและอาจขอข้อมูลเพิ่มเติมได้

ส่วนการติดตามผลการปฏิบัติตามแผนของจำเลย หากต้องดำเนินการต่อที่ศาลจะมีคำพิพากษา ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องดำเนินการแล้วบันทึกไว้เพื่อรายงานให้ศาลทราบ

ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย ผู้ประสานงานจะแจ้งให้ผู้เสียหายทราบทางจดหมายและส่งสำเนาผลคำพิพากษาไปยังหน่วยงานของผู้ไกล่เกลี่ยทราบ ส่วนกรณีที่ศาลเลื่อนการพิพากษาจนกว่าจะปฏิบัติตามแผนการ ผู้ประสานงานต้องแจ้งให้ผู้ไกล่เกลี่ยทราบเพื่อติดตามผลและรายการผลให้ทราบ

3.3.2 รูปแบบในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชนก่อนฟ้อง

พัฒนาการในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ทั้งกระบวนการยุติธรรมทางอาญานิวซีแลนด์ เริ่มด้วยในปี ค.ศ.2002 นิวซีแลนด์ได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ใน The Sentencing Act 2002 โดยนำเสนอรูปแบบการมาตรการในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และกำหนดให้ศาลต้องนำผลของการประชุมกลุ่มอันเนื่องมาจากคำเนิการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาเป็นแนวทางในการกำหนดโทษ และกฎหมาย The Victim Rights Act 2002 ผู้พิพากษาจะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการกำหนดค่าทดแทนให้กับผู้เสียหายโดยให้ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดได้มีการตกลงเจรจากันในที่ที่เหมาะสม ส่วนใน The Parole Act 2002 กำหนดให้ต้องดำเนินการด้วยวิธีกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการคุมประพฤติ และในการบังคับโทษเรือนจำ ใน The Correction Act 2004 ให้ Chief Executive จะต้องนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการลงโทษจำคุก จึงเห็นได้ว่านิวซีแลนด์ได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ตั้งแต่ขั้นตอนการพิจารณา การพิพากษาโทษ การบังคับโทษ และกระบวนการคุมประพฤติหรือการดำเนินการก่อนปล่อยออกจากเรือนจำ ซึ่งถือว่าเป็นการปฏิรูปนโยบายในการลงโทษทางอาญาของนิวซีแลนด์⁹²

จากบทบัญญัติข้างต้นเห็นได้ว่า กฎหมายนิวซีแลนด์ได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในขั้นตอนของการกำหนดความผิดและกำหนดโทษ รวมถึงการรอกการลงโทษโดยมีเงื่อนไขต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้จากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ทั้งนี้ การปรับปรุงกฎหมายของนิวซีแลนด์ เป็นการปรับปรุง โดยเพิ่มอำนาจของศาลในการกำหนดมาตรการอื่นแทนการลงโทษ โดยนำมาตรการที่กำหนดจากที่ประชุมกลุ่มในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาเป็นหลักในการพิจารณา และเปิดโอกาสให้สามารถ

⁹² From “The Future of Restorative Justice-Control, Co-option and Co-operation” (p.3-4), by Kim Workman, 2008 Restorative Justice Aotearoa Conference. Retrieved 25 January 2014, from http://www.restorqtivejustice.org/10fulltext/workmankim/at_domnload/file.

ปรับปรุงแก้ไขโดยศาลได้ นอกจากนี้การตกลงในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ซึ่งต้องอาศัยเวลาและความตกลงร่วมกันและต้องการเวลาในการตกลงและเวลาในการปฏิบัติตามข้อตกลงให้ครบถ้วน ดังนั้น กฎหมายจึงให้ศาลมีดุลพินิจในการเลื่อนการพิพากษาหรือรอการบังคับโทษได้จนกว่าจะปฏิบัติตามข้อตกลงครบถ้วน

มาตรการในกฎหมายที่กำหนดขึ้นมาเพิ่มเติมการติดตามผลการปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นมีความจำเป็นต้องมีคณะกรรมการที่ติดตาม ซึ่งสามารถรายงานต่อศาลได้หากมีการฝ่าฝืน ดังนั้น มาตรา 110 แห่ง The Sentencing Act 2002 จึงให้บุคคลที่มีอำนาจในการร้องขอเพื่อให้ศาลเรียกผู้กระทำผิดให้มารับโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนข้อตกลงในการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

3.3.3 คณะกรรมการในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชนก่อนฟ้อง

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกรณีที่เป็นการทำความผิดของเยาวชน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ The Department of Child Youth and Family Services ในการประชุมกลุ่มครอบครัวนั้น ประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการเด็ก เพราะเหตุที่จะต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กนั้น และการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย กระบวนการที่ต้องดำเนินการซึ่งจะต้องประกอบด้วยการดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการยืดหยุ่น มีกระบวนการตัดสินใจที่ใช้การปรึกษาหารือ การร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวจึงเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองของเด็กหรือเยาวชน ได้เข้ามามีบทบาทหลักในการก่อให้เกิดการสมานฉันท์และการกำหนดข้อตกลงในการประชุม

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนข้อตกลงในที่ประชุมกลุ่มชุมชนข้างต้น ศาลจะเรียกจำเลยเข้ามาและจะดำเนินการพิจารณาโทษตามความผิดที่ได้กระทำ แต่โดยปกติศาลจะออกหมายเรียกผู้กระทำผิดมาเพื่อแก้ไขปัญหาที่ไม่อาจดำเนินการตามข้อตกลงได้ก่อน⁹³

อย่างไรก็ดี การประเมินผลและติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขในข้อตกลงยังคงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติว่าจะติดตามโดยหน่วยงานใด ซึ่งมีผู้เห็นว่า ควรเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเป็นคณะกรรมการชุดพิเศษเพื่อทำหน้าที่ในการติดตามผลการดำเนินการนี้⁹⁴

ในกรณีของการประชุมกลุ่มครอบครัวสำหรับเยาวชนนั้น ผู้เข้าประชุม ประกอบด้วยผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย และบางกรณีผู้ที่ให้การสนับสนุนเยาวชนเช่นครอบครัวหรือเพื่อน ตำรวจ

⁹³ Judge FWM (Fred) McElrea, *supra* note 49, p.8 และอำนาจของศาลเป็นไปตามมาตรา 111 ของ The Sentencing Act 2002

⁹⁴ Ibid.

และผู้ประสานงานของเยาวชน (Youth Justice Coordinator) ซึ่งกรณีหลังนี้ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยในบางกรณีนักสังคมสงเคราะห์ หรือที่ปรึกษาของเยาวชนที่ศาลแต่งตั้งจะเข้าร่วมประชุมด้วย

ในการประชุมครอบครัวนั้น จะดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายและพยายามที่จะชักชวนให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงแก้ไขตัว เพื่อที่จะนำไปสู่ผลการประชุม โดยอาจมีการขอโทษหรือการแสดงออกซึ่งความเสียใจอย่างยิ่ง หรือการเยียวยาแก่ผู้เสียหายโดยตรงหรือโดยการทำงานบริการสาธารณะ การประชุมกลุ่มครอบครัวจะต้องทำหน้าที่ในการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ในการป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำและปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้ดีขึ้น

ในกระบวนการเพื่อบรรลุภารกิจหลักทั้งสามประการข้างต้น ประการแรก ต้องยื่นเตือนถึงหน้าที่ของผู้กระทำความผิดที่จะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำผิดของตน ประการที่สอง โดยการร่วมมือกันในการเข้าใจในผลกระทบของการกระทำผิด และกรณีสุดท้าย ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงในที่ประชุม หากฝ่าฝืนจะต้องดำเนินการฟ้องร้อง

ข้อตกลงในการประชุมกลุ่มครอบครัว ประกอบด้วย การขอโทษ การทำงานในชุมชน การชดเชยค่าเสียหาย หรือมีเข้าร่วมในการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งการดำเนินการตามข้อตกลงนั้นสามารถดำเนินการ ได้ยกเว้นกรณีการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายเพราะเยาวชนมีข้อจำกัดเรื่องการเงิน

จากที่ได้ศึกษารูปแบบและขั้นตอนในการจัดทำแผนและคณะกรรมการในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้องของแต่ละประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศแคนาดา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดรูปแบบและขั้นตอนในการจัดทำแผนและคณะกรรมการในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้องไว้อย่างชัดเจน ซึ่งนำไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมของผู้แทนชุมชนในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีต่อไปได้

